

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Locus Isaïæ 13. Languores nostros, &c. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Verum nullus est ex Patribus, qui asserat eo loco duas illas abominationum desolationes à Daniele propheta fuisse prædictas, & eam cuius fit mentio in libris Machabæorum, & quam Christus futuram prænuñciauit. Quamvis autem futurā post Christum interpretes varie intelligant: id tamen non cogit plures sensus sub eo loco intelligere, ut supra notatum est. Ceterum 1. lib. Machab. cap. 1. non refertur prophetia Daniel, quasi tunc esset impleta, imo nec illa illius mentio fit; sed describitur nefarium Antiochi facinus, qui idolum in templo proposuit adorandum, & omnia sacra profanavit. Auctor autem illius libri appellat abominandum idolum desolationis, per accommodationem solum usurpans verba Daniel, quæ in illud idolum abominandum tempore illius desolatione Sanctuarij optime conveniebant: sicut eodem c. applicans verba Tobia 1. & Amos 8. diebus festis Iudeorum sub eodem Antiocho rege dicit, *Dies festi eius conversi sunt in luctum, Sabbatha eius in opprobrium*, non ait, tunc impletam esse prophetiam, sed narrans luctum eiusdem rationis, eisdem verbis describit. De accommodatione horum locorum dictum est disput. 14. c. 1.

CAP. V.

Locus Isaia 53. *Languores nostros, &c.*

Quartus locus est Isaia 53. *Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit*. Quem Petrus 1. epist. cap. 2. de peccatis nostris videtur intellexisse, cum de Christo ait: *Qui peccata nostra ipsa pertulit super lignum*: hoc est, eorum pœnas in ligno crucis persolvit. Quem sensum ipse cōtextus Isaia comprobatur. Matthæus vero 8. cap. narrans corporales hominum ægrotudines à Christo sanatas, refert hoc testimonium, & inquit: *Ut adimpleretur, quod dictum est per Isaiam Prophetam dicentem: ipse infirmitates nostras accepit, & ægrotationes portavit*. Habemus igitur duos sensus illius loci in novo testamento expressos. Matthæum enim sola verborum allusione, & accommodatione hoc testimonium non recitasse, constat ex dictis disp. 14. cap. 3. & 4. dixit enim Evangelista: *Ut adimpleretur, &c.* quem modum loquendi in solam verborum accommodationem non posse convenire ibidem monstratum est: necesse ergo est, saltem in sensu mystico, testimonium illud allegari: at non videtur, ex duobus sensibus prædictis, quis nam illorum sit mysticus: uterque igitur erit literalis. Nullum autem eorum esse mysticum patet, aut enim morborum corporaliū curatio ad literam significatur, peccatorum vero, quæ sunt spirituales ægrotudines, mystice, ut docet Anselmus in illum locum Matth. hoc autem esse non potest. Nam Isaias de morbis spiritualibus, & peccatis videtur locutus, ut sentiunt Athanasius Oratione 4. contra Arianos aliquantulum ante medium, Elias Cretensis in orationem 1. apologeticam Nazianzen, explicans illa verba, *Per omnes dimicavit, &c.* Chrysost. homil. 28. in Matth. Theophil. & Euthym. in c. 8. Matth. Nicetas in orat. 39. Nazianz. quæ est in sancta lumina, explicans illa verba: *Ipse quidem hominem, &c.* Cyril. lib. 5. in Isaia quem sensum verba, & contextus Isaia plane demonstrant. Neque enim dixit: *Vere languores nostros ipse abstulit*. Sed, *tulit*. Hoc est, in se ferendo suscepit quod Petrus dixit *Pertulit in corpore suo*. Deinde ait: *Et dolores nostros ipse portavit*: id est, supplicia nostris peccatis debita,

pro nobis subire voluit, quorum utrumque loc. 70. discrete explicavit hoc modo. *Isaia peccata nostra portat, & pro nobis dolet*. Quare statim subiungit Isaias: *Et nos putavimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo*. Loquitur igitur de Christi passione, qui sustinens pro nobis, quæ merebantur supplicia, existimatus est ab hominibus leprosus, & percussus à Deo propter sua delicta. Quare ferre languores & dolores portare, apud Isaiam, non est ægrotudines tollere, & sanare infirmitates, sed suscipere in se nostra peccata debito supplicio laenda: sensus ergo literalis de spiritualibus morbis esse debet.

Sed neque est contrario dici potest morbos corporales mystice significari; & in eum sensum recitari testimonium ab Evangelista, ad eōfirmandum Christi miraculum in morborum curatione. Nam peccatorum sanatio non debuit esse figura curationis ægrotudinum corporaliū, sed potius contra. Cum ergo Matthæus dicat prædictam fuisse ab Isaiā morborum corporaliū curationem, nec in sensu mystico intelligi possit prophetia ut probatum est; nec per solam accommodationem testimonium asseratur, ut superius dicebamus, cogimur planè duplicem sensum literalem illius loci admittere.

Ego vero existimo necessarium non esse duos sensus literales illius loci fateri, etiam si eo testimonio ad literam intellecto, duplex illa curatio possit probari corporaliū nimirum morborum, & spiritualium. Hoc autem primo mihi suadeo, quod nullus ex Patribus citatis qui propositam difficultatem viderunt, dixerit duos esse sensus literales illius loci. Secundo, quia litera ipsa Isaia utrumque sensum non exhibet tanquam diversum: ut enim eo testimonio sanatio corporaliū morborum expresse significaretur, non debebat dicere Propheta, *Languores nostros ipse tulit*, sed *abstulit*, & *dolores nostros ipse portavit*, vel *pro nobis doluit*, sed *dolores nostros ipse leniuit*. Christus autem in se morborum nostrorum corporaliū nihil assumpsit: abstulit enim lepram, sed ipse pro nobis leprosus non fuit: abstulit febrem, sed nunquam pro nobis febricitavit. Dicitur autem peccata nostra in se tulisse, quia, quas merebamur pœnas, ipse persolvit, ut explicatum est: qua etiam ratione existimatus fuit leprosus, & percussus à Deo. Verba ergo Isaia si vim illorum expressam attēdamus, non significat literaliter morborum corporaliū curationem. Tercio quia Anselmus videns propositam difficultatem dixit, testimonium Isaia ad ægrotudines corporales mystice tantum referti; cuius sententia, licet in hoc mihi non probeur, in eo tamen vera est, quod duplicem sensum literalem diversum non concedit.

Ad difficultatem igitur propositam respondeo, Isaia testimonium ad literam intelligendum de peccatorum sanatione, quod satis convincunt rationes superius factæ. Ex testimonio quidem B. Petri non potest hic sensus tam aperte confirmari, cum ille non referat Isaia prophetiam, sed tantum ad verba illius alludere videatur: licet ego non dubitem, verum sensum huius prophetiæ usurpatis verbis, Petrum explicare voluisse. Quod vero Matthæus recitet testimonium hoc ad probandum corporaliū morborum curationem, nihil obest. Respondent enim Chrysostomus Euthymius, & Theophil. locis citatis, etiam si Isaias de

Sub Antiocho non est impleta hæc prophetia.

Tobia 2.
Amos 8.
10.

Matth. 8.

Dubitan-
tes 10.

Anselm.
11.

Athanas.
1. orat.

Chrysost.
Theophil.
Euthym.
Nicet.
Cyril.

Antioch.
placitum.

13.

Expresse de
languoribus
spiritualibus.
& tacite
de corporali-
bus, loquitur
Isaias.

Chrysost.
Euthym.
Theophil.
de

14 de peccatis illud dixerit, allegari tamen ab Evangelista pro curatione morborum corporaliū, quod plurimi eorum a peccatis oriantur. Non tamen latius explicant, quā ratione Matthæus ad hunc finem testimonium applicauerit. Euthymius inquit nihil vetare morbos corporales ex peccato profectos, peccata etiam appellare. Sed hoc modo non video, quomodo testimonium Iſaiæ instituto Matthæi deſeruire poſſet, cum de illis morbis non dicat Iſaias, *Languores noſtros ipſe tulit*, id eſt, *pertulit aut portauit*. Chryſoſtomus autem vnico verbo reſpondet, nempe hiſtoricè acceptum eſſe teſtimonium Prophetæ ab Evangelifta: quod ſi intelligat ea ratione, quia literalis ſenſus hiſtoricus etiam dicitur, non conſtat cum ipſis, quæ ſuperius dicta ſunt.

Melius igitur Rupertus, Titelmannus, & alij recentiores dicunt, teſtimonium Iſaiæ de curatione peccatorum eſſe intelligendum, illud nihilominus referri ab Evangelifta ad corporum curationem, non quia verba Iſaiæ hanc curationem expreſſe ſignificent, ſed quia, vt ait Rupertus, *Opus ſuum, quod eſt anima egritudines ſanare, Chriſtus cepit ab egritudine corporum operari, vt dum prius illas viſibiliter curaret, medicus verus innotefceret, & tunc demum ad curandus egritudines animarum perueniret*. Quare, vt admonet Titelmannus, Iſaiæ teſtimonium de morbis corporalibus minus principaliter intelligendum eſt. Erat enim eorum curatio ſignum, & confirmatio interioris ſanationis. Cum ergo dixit Iſaias, *Vere languores noſtros ipſe tulit*, optima ratione intellexit morborum ſpiritualium ſanationem, quam Chriſtus operaturus erat, ab ipſo etiam ſignificandam, & confirmandam eſſe curationem corporaliū morborum: expreſſa tamen illis verbis ſolam languorum ſpiritualium ſanationem, corporaliū autem tacite ſolum indicauit. Idcirco non opus eſt, verbum, *tulit*, alio modo interpretari, quam ſuperius explicatum eſt, pro eo quod eſt portare. Non enim reſertur ad morbos corporales, & ſpiritualis ſimul, ſed tantum ad ſpirituales. Nam corporaliū curationem his verbis Iſaias non expreſſit, ſed inſinuaui.

CAP. VI.

15. Locus Iſaiæ, *Generationem eius quis enarrabit?*

Vltimus locus eſt Iſaiæ 53. *Generationem eius quis enarrabit?* quem de æterna Chriſti generatione intelligit Clemens Papa in epiſt. 1. Euseb. de præparat. Euang. lib. 1. c. 8. Cyril. lib. 2. de Trin. Baſil. lib. 1. contra Eunomium, Iuſtin. in dial. cum Tripho. Chryſoſt. homil. 1. de incomprehenſib. nat. Dei in 5. tom. & homil. 2. in Matth. Aug. lib. 1. de ſymbol. ad Cathedum. c. 3. & lib. 2. c. 3. De temporalī vero generatione interpretantur Iuſtin. lib. quæſt. à Gentibus poſitarum q. 67. Tertul. libr. aduerſus Iudæos c. 1. Chryſoſt. tom. 8. homil. de laudibus Ioannis Baptiſtæ.

Sunt etiam tres alie huius loci interpretationes, quæ recentioribus magis probantur. Verba enim Iſaiæ ſunt. *De anguſtia, & de iudicio ſublatus eſt: generationem eius quis enarrabit?* Prima expoſitio eſt, prolem eius quæ enarrabit? iuxta illud euſdem capſi poſuerit, *pro peccato animam ſuam, videbit ſemen longæum*. Secunda interpretatio accipit generationem pro Chriſti peregrinatione in hac vita mortali. Tertia denique generationem intelligit gentem illius ſeculi: admirans enim Prophetæ nefarium

Vſque, in 1. part. Tom. 1.

ſcelus illius populi, qui Chriſti ſanguine ſacrilegas ſuas manus maculauit, exclamat: *Generationem eius, hoc eſt, ſeculum illud malignum, quis enarrare poterit?* vox enim Hebræa aliis in locis ſignificat ſeculum, hoc eſt, homines alicuius ætatis, & ſeculi, Eccleſiaſt. 1. *Generatio præterit, generatio aduenit*: & paſſim in Pſalmis, & Matthæus 12, c. Præuos, & incredulos homines generationem prauam, & adulteram appellauit.

Verum, vt colligitur ex doctrina præcedentis diſputationis, non debemus ita concedere plures ſenſus ſub eadem litera, vt inter ſe aliqua ratione non conueniant, ſed ita vt quali vnā videantur ſubire rationem: huiusmodi autem non ſunt generatio Chriſti, proles Chriſtiani populi, peregrinatio Chriſti, & praua gens illius ſeculi: non ergo hæc omnia ſimul Scriptores eadem litera exprimere voluit. Duas quidē priores interpretationes, quas ex Patribus attulimus, eidem omnino literæ æque conuenire facile cōcederem; & ita huius loci duos ſenſus literales admitterem: neque enim videtur eſſe præter rem de generatione Chriſti æterna ſimul, & de temporalī Prophetam loqui, vbi de morte illius verba faciebat: cum enim probroſam Chriſti mortem prædiceret, in admirationem raptus, ad eandem magis exaggerandam, ſubiungit, *Generationem eius quis enarrabit?* vtræque autem Chriſti generatio, vt pote admiranda, & inſtabilis eadem ratione ad mortem Chriſti extollendam plurimum conſert vtræque ergo merito ſignificatur à Prophetâ. Alia vero quæ retulimus, adeo ſunt inter ſe diuerſa, vt neque contextus, nec ſententia Prophetæ, ſi ea omnia complectatur, conſtare poſſit. Quare non placet mihi tranſlatio Forſij, qui vertit: *ſeculum eius quis enarrabit?* hic enim non relinquitur locus expoſitionibus Patrum: debuit igitur cum vulgata transferre, *Generationem*. Si qua vero alia ſunt teſtimonia, quæ duos ſenſus literales contineant, ex doctrina ſuperioris diſputationis facile poſſunt dignoſci.

QVÆST. II. DE DEO.

An Deus ſit.

Q Via igitur principalis intentio huius ſacræ doctrinæ eſt, Dei cognitionem tradere, & non ſolum ſecundū quod in ſe eſt, ſed etiam ſecundum quod eſt principium rerum, & ſinis earum, & ſpecialiter rationalis creaturæ, vt ex dictis eſt manifeſtum, ad huius doctrinæ expoſitionem intendentes.

Primo, tractabimus de Deo.

Secundo, de motu rationalis creaturæ in Deum.

Tertio, de Chriſto, qui ſecundum quod homo, via eſt nobis tendendi in Deum.

Conſideratio autem de Deo tripartita erit.

Primo, namque cōſiderabimus ea, quæ ad eſſentiam diuinam pertinent.

Secundo, ea quæ pertinent ad diſtinctionem perſonarum.

Tertio, ea quæ pertinent ad proceſſum creaturarum ab ipſo.

G 3 Circa

16.

Eccleſiaſt. 1. Matth. 12.

Reſicitur recentior ſententia.

Cōdit au-
tor in hoc
loco latere
duos ſenſus
literales.

Forſijus.

Artic. 7. q. præced.